

ΦΩΤΙΟΥ Ν. ΣΥΡΜΟΥ

Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΗΚΕ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΥΡΜΟΣ 1902-1987

3/4

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΔΩΔΩΝΗ»

3E

Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ
ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΗΚΕ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΥΡΜΟΣ
1902-1987

Copyright: Φώτιος Ν. Σύρμος

4134128

Εκδόσεις «Δωδώνη»

Ε. Κ. Λάζος

Ασκληπιού 3, 106 79 Αθήνα

Τηλ. 36.37.973

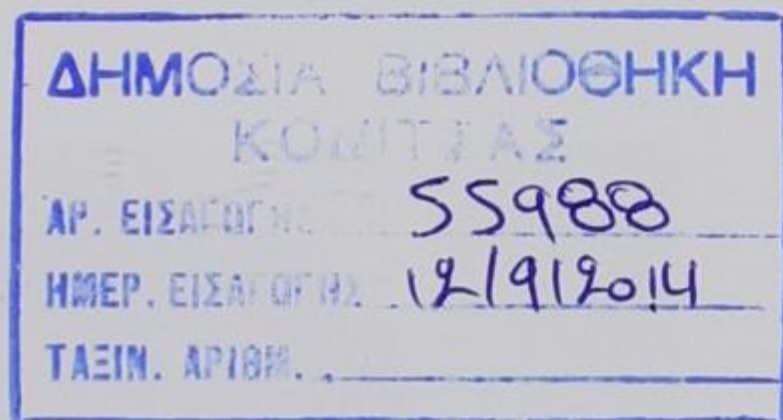
ISBN 960-248-955-3

Χαρ. Ν. Σύρμος

5238205

ΦΩΤΙΟΥ Ν. ΣΥΡΜΟΥ

Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ
ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΗΚΕ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΥΡΜΟΣ

1902-1987

• ΣΥΛΛΟΓΗ •
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΠΡΙΩΝΗ
ΔΩΡΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ
ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ ΠΩΓΩΝΙΟΥ

Έκδόσεις «Αδαμνη»
Αθήνα - Γιάννινα
1998

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Χ. ΣΥΡΜΟΣ

1902 - 1987

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Αγαπητέ μου Φώτη σε φιλώ, μαζί με την οικογένειά σου, ευχόμενος υγείαν και χαράν. Χθες έλαβα το γράμμα σου, πέρασα από το Ταχυδρομείο και το πήρα, διότι την προηγούμενη πέρασε ο ταχυδρόμος και μου άφησε σημείωμα, διότι δεν με βρήκε. Η ανυπομονησία μου με έκανε να ανοίξω το γράμμα μέσα στο Τραμ· χάρηκα τόσο πολύ γι' αυτό το γράμμα και για την φωτογραφία, δεν φαντάζεσαι πόσο, γι' αυτό σε ευχαριστώ για την επιτυχημένη αυτή ενέργειά σου.

Το διάβασα πολλές φορές για να το ερμηνέψω και να βγάλω συμπέρασμα. Θίγεις πολλά σημεία, τα οποία θέλουν την απάντησή τους. Δεν μπορούν όμως σε ένα μόνο γράμμα να απαντηθούν όλες σου οι ερωτήσεις. Σήμερα σου απαντώ σε όσα ημπορώ και θα τα πάρω με τη σειρά όπως μου 'ρχονται στο μυαλό και θα βγάλεις συμπέρασμα μόνος σου υπό οποίες συνθήκες εδημιουργήθηκε ο χαρακτήρας μου και πιστεύω θα με δικαιώσεις με τα δικά μου κριτήρια.

Η μητέρα μου, απέκτησε τρία αγόρια. Κάθε ταξίδι του πατέρα μου και από ένα παιδί. Είμαι ο τρίτος κατά σειράν. Τα άλλα δύο πέθαναν μικρά, τα θέρισε τότε ο τύφος και η δυσεντερία. Δεν υπήρχαν τα μέσα της ιατρικής επιστήμης.

Γεννήθηκα στις 27 Απριλίου 1902. Το 1910 επέστρεψε ο πατέρας από το τελευταίο του ταξίδι στην Αμερική. Απέθανε 27 Απριλίου 1914. Την 27 Απριλίου 1916 απέθανε και η μητέρα. Έμεινε η γριά μητηργιά, η οποία δεν έτρεφε καμιά αγάπη για μένα και με κατέστρεψε οικονομικά.

Τι σύμπτωση γι' αυτή την ημερομηνία, 27 Απριλίου.

Μετά τον θάνατο της μητέρας μου, όλες μου οι ελπίδες και τα παιδικά μου όνειρα έσβησαν, διότι άρχισε η βιοπάλη.

Τον Σεπτέμβριο του 1916 ήρθαν ιταλικά στρατεύματα κατοχής μέχρι το 1919, (Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος). Πείνα και δυστυχία μεγάλη, κανείς δεν μπορούσε να βοηθήσει, ούτε είχα αδελφό ή αδελφή για να αισθανθώ μια συμπόνια και οικογενειακό περιβάλλον, γι' αυτό ήθελα να δημιουργήσω δική μου οικογένεια αργότερα.

Αφού ταλαιπωρήθηκα σε διάφορες δουλειές, μετά έφυγα για το εξωτερικό, διότι αυτού στην πατρίδα δεν υπήρχε ελπίδα να δημιουργήσεις κάτι για να ζήσεις.

Και μέχρι ενός σημείου πραγματοποιήθηκε η επιθυμία μου υπό ομαλές συνθήκες. Πλην όμως, ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος άλλαξε και ανέτρεψε τα πάντα και εχάραξε άλλη πορεία.

Έτσι μαζί με τα τόσα εκατομμύρια ανθρώπων, βρέθηκα πάλι αποκομμένος και ορφανός από την οικογένεια, και πάλι μόνος, διότι δεν μπόρεσα να ενωθώ.

Γι' αυτό ζω με το παρελθόν, με αναμνήσεις, με συγκινήσεις, με ψυχικές διαταραχές, γι' αυτό κάθε άστοχη ενέργεια δικιά σας με τραυματίζει πολύ και κάθε εύστοχη και μετρημένη και πονετική με χαροποιεί.

Θέλω να επικοινωνώ μαζί σας, να κουβεντιάζω, να συζητώ τα υπέρ και τα κατά και ο μόνος τρόπος για να κουβεντιάζω μαζί σας είναι τα γράμματα. Τώρα που κάπως επιτρέπονται για όλους – όπως μου γράφεις.

Αυτή είναι η ψυχοσύνθεση η δική μου. Κάθε καθυστέρησή σας μου φαίνεται πως με περιφρονείτε. Όταν εργάζεται κανείς έχει απασχόληση και δεν του μένει καιρός, ενώ εγώ δεν εργάζομαι πλέον γι' αυτό μπροστά στο φακό του μυαλού μου σας βλέπω παιδάκια όπως σας άφησα και θέλω να σας προσέχω, να σας προστατεύω και να σας συμβουλευώ για ό,τι εγώ νομίζω καλόν. Ίσως εσείς τώρα,

που είστε άνδρες ώριμοι, να σας ενοχλούν οι φλυαρίες μου. Όμως σας παρακαλώ να μου γράψετε καθαρά: «πάψε να μας συμβουλεύεις, δεν είμαστε παιδιά μικρά τώρα» κι όμως, οι αρχαίοι έλεγαν, «γηράσκω αεί διδασκόμενος...».

Σας φιλώ με αγάπη ο πατέρας σας.

Μελβούρνη τη 12 Μαρτίου 1982

N. Σύρμος

Εν Μελβούρνη τη 25η Σεπτεμβρίου 1979

Αγαπητέ Νίκο σε χαιρετώ,

Εύχομαι να είσαι καλά στην υγεία σου κι εγώ νιώθω καλούτσικα. Από τον φίλον Θωμά Λίλλην έμαθα την δυσάρεστη είδηση ότι έχασες την σύζυγόν σου. Δέξου τα θερμά συλλυπητήριά μου.

Έτσι είναι η ζωή για όλους μας: όλο πίκρες και στεναχώριες. Τι να γίνει; υπομονή!

Μιλήσαμε αρκετά για την έρημη ιδιαίτερα πατρίδα μας, που ποτέ δυστυχώς δεν βρέθηκε για μας ευκαιρία κατάλληλη χωρίς να δημιουργηθεί κάτι αντίθετο είτε από εξωτερικούς εχθρούς είτε από εσωτερικούς οι οποίοι είναι χειρότεροι και που δυστυχώς ακόμη συνεχίζουν να δρουν.

Απ' ό,τι μιλήσαμε, μου είπες να γράψω κι εγώ ό,τι συγκρατώ ακόμη στη μνήμη ύστερα από 36 χρόνια, που φυσικά πολλά μου διαφεύγουν.

Παρακαλώ λοιπόν, όπως τας πολλές φλυαρίας μου να τας πετάξεις. Να συγκεντρώσεις χρονολογίες και ημερομηνίες που μου διαφεύγουν τελείως και το σπουδαιότερο, θέλω να μείνω στη σκιά, δεν θέλω να αυτοπροβληθώ. Το πολύ που θα κάνεις, εάν είναι ανάγκη, θα σημειώσεις μόνον τα αρχικά του ονοματεπώνυμού μου, Ν. Σ. ως σύνδεσμος.

Δεν ήθελα να γράψω τίποτα αλλά δεν θέλω όμως και να σε αποκαρδιώσω από το να γράψεις κάτι για χάρη της ιστορίας και του ονόματος: Βασίλειος Μ. Σαχίνης.

Ο φίλος σου
Νικόλαος Σύρμος

Σημείωση:

Η επιστολή αυτή απευθύνεται στον Νικόλαο Αθανάσιο Παπαδόπουλον (Λυκειάρχη), Γενικό Γραμματέα της Ένωσης Δροπολιτών, εν Αθήναις.

ΕΚΘΕΣΗ

Με τον Μακαρίτη Β. Σαχίνη, γνωρίσθηκα όταν επέστρεψα από την Αργεντινά το 1932. Είχα οικονομικές δοσοληψίες μαζί του και ὡς εκ τούτου συχνές επισκέψεις εις το γραφείον του στο Αργυρόκαστρο και την επίδοσίν μου στα κοινά της Δερβιτσιάνης ειδικά.

Ο Σαχίνης παρακολουθούσε πάντα το κάθε εκλεγμένο συμβούλιο του χωριού και επιθυμούσε, αυτό να αποτελείται από δυνατούς και σταθερούς άνδρες. Εμένα με έβρισκε πάντα μέλος αυτού και ως εκ τούτου έβγαλε το συμπέρασμα ότι για να με ψηφίζουν συνεχώς οι χωριανοί κάτι είμαι κι εγώ.

Αργότερα ήρθαν τα εκκλησιαστικά και τα σχολικά ζητήματα και δοκιμάστηκαν οι χαρακτήρες και η αντοχή του καθένα μας, διότι όπως ξέρετε όλες οι κρούσεις των Αλβανών γίνονταν στη Δερβιτσιάνη.

Μετά ήρθε ο πόλεμος του 1940 και όταν επέστρεψε από την εξορία στην Ιταλία, εμελέτησε την ενγένει διαγωγή μας τόσο επί της Ιταλικής Κατοχής εν Αλβανία, όσο και της Ελληνικής πενταμήνου εμπολέμου προσφερομένης υπηρεσίας μου – και του καθ' ενός – γι' αυτό είχε καταλήξει εις την ανιδιοτελή προσφερομένη πατριωτικήν υπηρεσίαν μου, μέχρι κινδύνου θανάτου, και έτσι η εκλογή είχε γίνει πια.

Το καλοκαίρι του 1943 με κάλεσε και χωρίς καμιά επιφύλαξη μου είπε:

– Θέλω να πας στα Γιάννενα, να συναντήσεις τον Δεσπότη Σπυρίδωνα Βλάχον και αφού του φιλήσεις το χέρι εκ μέρους μου

και της μητέρας μου, να του πεις ότι ο Βασίλης θέλει να μάθει τι θα πει Ε.Α.Μ.

Επιφορτισμένος τώρα με διπλό καθήκον ξεκίνησα για τα Γιάννινα. Είδα τον Δεσπότη, και τον ερώτησα· η απάντηση μου εδόθη αμέσως και λακωνικά, όπως συνήθιζε ο Μακαριότατος.

– Να πεις του Βασίλη, ΕΑΜ θα πει Κομμουνισμός και να λάβει τα μέτρα του...

Εκτός αυτού, ο Βασίλης μου 'χε δώσει και μίαν επιστολήν για τον Ζέρβα, γι' αυτό μόλις πήρα την απάντηση, είπα στον Δεσπότη ότι θέλω να πάω στον στρατηγό Ζέρβα για ορισμένα πράγματα, να του πω, και να πάρω απαντήσεις. Με ρώτησε εάν ξέρω τον δρόμο και ότι πρέπει να με συνοδεύσει κάποιος, διότι δεν θα με αφήσουν να περάσω τα φυλάκια στις περιοχές ΕΔΕΣ καθότι άγνωστος. Επίσης μου είπε:

– Πού θα πας με αυτό το ντριλίνο παντελόνι και με αυτά τα παπούτσια επάνω στα βουνά; για να ιδώ τις σόλες σου. Ήταν τρύπια.

Εφώναξε κάποιον υπηρέτη και τον διέταξε να μου δώσει ένα ζευγάρι αρβύλες ελληνικές· μου 'δωσε. Ήταν βέβαια μεταχειρισμένες αλλά όχι τρύπιες. Την επομένη με έναν χωροφύλακα, ο οποίος φόρεσε και ρούχα χωριάτη, φύγαμε.

Αφού περάσαμε από το πόστο - μπλόκο της Περίβλεπτης, πήγαμε μέχρι το χωριό Κοπάνι και εκεί συναντήσαμε το πρώτο φυλάκιο της περιοχής ΕΔΕΣ. Αφού μίλησε αυτός με τον επικεφαλής του φυλακίου επέστρεψε πίσω θεωρώντας περιττή την περαιτέρω συνοδεία μου. Οι εκεί αντάρτες (αφού ξεκουράστηκα λίγο) μου είπαν είσαι ελεύθερος να πας στο Στρατηγείο, στα Δερβίζανα. Την επομένη συνάντησα τον Στρατηγό, του ενεχείρησα την επιστολή, την διάβασε προσεκτικά κι ύστερα μου είπε να του αναπτύξω φανερά τι ακριβώς θέλουμε. Παρόντος του Υπασπιστή Μυριδάκη δεν ήθελα να μιλήσω. Τους είπα ότι έχω εντολή να μιλήσουμε κατ' ιδίαν. Μου είπε ότι πάντοτε ο υπασπιστής μου είναι παρών και γι' αυτό μίλα ελεύθερα.

Ο στρατηγός Ναπολέων Ζέρβας

Πρώτον ήθελε να μάθει τι άνθρωπος είναι ο Σαχίνης, τι μόρφωση είχε και αν είναι ο πραγματικός αρχηγός της Μειονότητας. Του είπα ότι είναι ο πραγματικός αρχηγός μας· από μόρφωση είναι απόφοιτος της μεγάλης του γένους Σχολής της Κωνσταντινούπολης, κατέχει επτά γλώσσες και μια μεγάλη ελληνική καρδιά.

– Εύχομαι να τον γνωρίσω και προσωπικά μου είπε.

Και συνεχίσαμε να μιλάμε· εγώ πάντα σύμφωνα με τις εντολές που είχα.

Πρώτο: Μπορούμε να συγκεντρώσουμε 2.000 άνδρες, έχουμε πλήρη οπλισμό ιδιόν μας, έχουμε και Αξιωματικούς για μικρές μονάδες, ιδιούς μας.

Δεν θα γίνουμε βάρος του ΕΔΕΣ για διατροφή, μόνον θέλουμε έναν ή δύο ανώτερους διοικητάς. Θα κάνουμε έδρα την Στουγγάραν επειδή είναι δασωμένη και πιο κατάλληλη για απόκρυψη και διότι ο δημόσιος δρόμος είναι στους πρόποδες του βουνού. Κάλιστα ημπορεί να κρυφτεί μία ολόκληρη μεραρχία σ' αυτό το μέρος· ταυτοχρόνως δε θα καθαρίσουμε τα αγκάθια του 15ου Ε.Α.Μ. και έτσι η επέκταση του ΕΔΕΣ προς Βορράν θα πραγματοποιηθεί μέχρι συνόρων, οπότε θα ενωθούμε εξασφαλίζοντας πλέον τα πλευρά σας και την τροφοδότηση της Οργανώσεως, διότι από εμάς τροφοδοτείστε. Εδώ δεν έχετε τίποτα!

Ο στρατηγός εχάρηκε πολύ και μου είπε γελώντας:

– Έχει και στρατιωτικές γνώσεις ο Αρχηγός σας.

Δεύτερο: Εάν δεν ημπορεί να γίνει αυτό, επιθυμούμε να συγκεντρώσουμε αμέσως δύο τάγματα και να έρθουμε εδώ ως πρώτη αποστολή για την τόνωση του ηθικού του λαού μας.

Τρίτο: Δεν επιθυμούμε να χάσουμε αδελφικό αίμα εις τας διενέξεις και τα μίση που δυστυχώς έχετε δημιουργήσει εδώ μεταξύ σας. Προοριζόμεθα να χύσουμε και το αίμα μας δια την απελευθέρωση της ιδιαίτερας μας Πατρίδας και όχι για τα πολιτειακά συστήματα και πολιτικά πάθη, ή και προσωπικά ακόμη.

– Αυτά θέλουμε εμείς, του είπα.

Θα τηλεγραφήσω απόψε εις το Κάιρον και είμαι βέβαιος ότι θα τύχω εγκρίσεως· ενώ τα δύο σας Τάγματα θα τα προσλάβω υπό τας διαταγάς μου. Κι εγώ ευρίσκομαι υπό τας διαταγάς του Στρατηγείου της Μέσης Ανατολής· θεωρούμεθα προκεχωρημένα τμήματα αυτού του Στρατηγείου.

Περιχαρής εγύρισα και ανέφερα στον Β. Σαχίνη όλα όσα είπαμε με τον στρατηγό Ζέρβα. Ο Βασίλης ενθουσιάσθηκε πολύ και αμέσως αρχίσαμε να καταστρώνουμε τα σχέδιά μας, ειδοποιώντας καταλλήλως τας διαφόρους Κοινότητας, έτσι που κάθε χωριό να δώσει το παρόν με ορισμένα παιδιά - εθελοντάς.

Εγώ ανέλαβα να μιλήσω στη Δερβιτσιάνη, Γοραντζή, Βάνιστα. Πρώτη η Δερβιτσιάνη με 35 παιδιά, για το καλό παράδειγμα και όλη η Δερόπολη μαζί με το Πωγώνι να συγκροτήσουμε το Τάγμα. Το ίδιο έγινε και από την επαρχία Δελβίνου. Όμως μεγάλη καθυστέρηση και δειλία παρατηρήθη κι έτσι, αλλού ένας ή δύο και στα περισσότερα χωριά κανέναν.

Παρήλθε ο καιρός και σαν κατάληξη το επόμενο καλοκαίρι αντί για δύο τάγματα, εσχηματίσθηκαν δυο μισοί λόχοι, διότι τα νέα παιδιά προτιμούσαν να πάνε στο Μειονοτικό ΕΑΜ, γιατί ήταν κοντά στα χωριά τους και επί πλέον ήταν και κάμποσα κορίτσια δροπολίτικα. Μόνον από την Δερβιτσιάνη ήταν 5.

Η δεύτερη αποστολή στο Ζέρβα, για να φέρω νέα από το ΕΔΕΣ, ήταν άκαρπη. Ο Ζέρβας ήταν, στα πλαίσια νομίζω, τότε που έκαμαν τη συμφωνία να μην χτυπηθούν με το Ε.Λ.Α.Σ. (Η συμφωνία της Πλάκας).

Αναγκάσθηκα τότε να πάω στο Υπαρχηγείο Κωνσταντινίδη στην Ολίτσα (στο χωριόν Τσαρίτσαινα) για να μάθουμε τι έγινε περαιτέρω κ' εάν οι Άγγλοι ενέκριναν τις προθέσεις μας.

Ούτε τον Αποστόλο Κωνσταντινίδη δεν εβρήκα, ήταν μόνον ο Παπαδάτος.

Εκείνες τις ημέρες είχαν συμπλακεί με τους κομμουνιστές και

είχαν μερικά θύματα, εκατέρωθεν – συνηθισμένα πράγματα άλλωστε.

Επέστρεψα άπρακτος, διότι δεν είχα ούτε χρήματα αρκετά για να ζήσω στα Γιάννενα, να περίμενα για 10-15 ημέρες μήπως έκανα τίποτε για την αποστολή που μου είχαν αναθέσει.

Τρίτη αποστολή: Οπωσδήποτε έπρεπε να φέρω ειδήσεις ή διαταγή, διότι είχαν εκτεθεί διάφορα χωριά μας και μάλιστα τα πιο ζωηρά του Πωγωνίου και του Δελβίνου.

Πήγα στο Αρχηγείο και συναντήθηκα με τον στρατηγό Ζέρβα. Του ζήτησα νέα. Αυτός σκεπτικός μου είπε:

– Αν και δεν θέλω άλλους άνδρες, αφού εσείς θέλετε αίμα ελάτε – όσα παιδιά είναι ελεύθερα – χωρίς υποχρεώσεις. Εμείς θα σας «Αναμείξωμε» με τις διάφορες μονάδες για να λάβετε και τα βάπτισμα του πυρός.

Του είπα ότι τα νεαρά παιδιά χωρίς εμάς τους ηλικιωμένους δεν μπορούν νά 'ρθουν να λύσουν τους λογαριασμούς σας, μεταξύ ΕΑΜ και ΕΔΕΣ· αυτό νομίζω πρέπει να το ξεκαθαρίσουμε.

Εμείς προοριζόμεθα να λύσουμε τους δικούς μας λογαριασμούς με τους Αλβανούς, για την ελευθερία της Πατρίδας μας την Βόρειο Ήπειρο, για την οποίαν 'σείς αδιαφορείτε.

– Για την Βόρειο Ήπειρο δεν αδιαφορώ εγώ, μου είπε, αλλά μόνον έτσι μπορεί να γίνει.

– Μου υποσχέθηκες άλλα, του είπα.

– Δεν σου υποσχέθηκα, όχι, μου είπε.

Εκνευρισμένος του είπα είσαι ψεύτης.

Αυτός όμως ήρεμα μου απάντησε: Δεν είμαι εγώ ψεύτης, οι Άγγλοι δεν εγκρίνουν. Εγώ, μου είπε, εξήτησα τηλεγραφικώς ό,τι μιλήσαμε. Του είπα: – *Εξετέθημεν πλέον πώς θα γίνει;*

Η απάντησή τους όμως ήταν ότι θέλουν μερικές πληροφορίες. Μας ζητούν τας εξής:

Πόσες Μεραρχίες Ιταλικές βρίσκονται σήμερα στην Αλβανία,

– ονομαστικώς ποιες Μεραρχίες – πόσες πυροβολαρχίες και ποιων διαμετρημάτων, πόσα αεροπλάνα και τι τύπου· γενικά τον οπλισμό τους.

Επειδή καταλαβαίνω ότι είσαι θερμός Έλληνας τόσο εσύ, όσο και ο αρχηγός σας, θέλω να μου στείλετε αυτές τις πληροφορίες και ας αναβληθεί για λίγο η Οργάνωσή σας.

Επέστρεψα λίγο χαρούμενος στο χωριό. Την επομένη είδα τον Βασίλη και του είπα: έχω πολλά νέα... Μου είπε, πήγαινε πάνω στη Μητέρα να πεις καφέ, (διότι ήρθε ο γραφέας του, Χρήστος Τσάλος). Επήγα. Σε λίγο άφησε το γραφείο και ήρθε επάνω. Καθίσαμε πολύ σιμά ο ένας με τον άλλο. Του είπα όλα όσα διεμείφθησαν μεταξύ Ζέρβα και μένα. Στέκονταν αφηρημένα πολλή ώρα. Ξαφνικά πετάχθηκε όρθιος.

– Ξέρεις, μου είπε, έχουμε απόβαση στην Ελλάδα, εδώ στην Ήπειρο. Αύριο θα 'ρθεις εδώ και θα πας στα Τίρανα. Θα σου έχω ετοιμάσει ό,τι χρειάζεται· θα 'ρθεις πρωί για να πάρεις το λεωφορείο της γραμμής. Τον υπάκουσα τυφλά - άβουλα.

Πήγα πρωί και τον βρήκα πάνω στο δωμάτιό του μαζί με τον Κωστάκη Δεσπότη – Πρωτοδίκη Αργυροκάστρου. Ήταν οι δυο τους και με περίμεναν. Κατόπιν συστάσεως, θερμής χειραψίας και αληθινής χαράς και γνωριμίας μου ενεχείρησε την επιστολή προς τον αδελφόν του Δημήτρη Δεσπότην, Ταγματάρχη εν ενεργεία του Αλβανο-Ιταλικού στρατού στα Τίρανα και αφού με χαιρέτησε με την ευχήν, έφυγε. Ο δε Βασίλης μου έδωσε – 100 – Ναπολεόνια (εικοσόφραγκα χρυσά), να τα έδινα σε κάποιον μεγαλέμπορον στα Τίρανα, (για τις δουλειές του), γιατί προς το παρόν αυτός δεν θα πήγαινε στα Τίρανα. Ο Σαχίνης επλήρωσε το εισιτήριο του αυτοκινήτου Αργυροκάστρο - Τίρανα μετ' επιστροφής και τίποτα άλλο.

– Σημειώνω ότι όλες αυτές οι αποστολές και κινήσεις μου ήταν εις βάρος της ατομικής περιουσίας μου μέχρι την ολοκλήρωση της

πτωχεύσεώς μου. Ορκίζομαι εν ονόματι του Χριστού και της Πατρίδος μου, ούτε καταδέχθηκα να ζητήσω ποτέ τίποτα.

Την επομένη το πρωί αφού πήρα και αυτά τα λίγα χρήματα που είχα για να ψωνίσω κι εγώ λίγο εμπόρευμα, ξεκίνησα και αργά το απόγευμα έφθασα στον προορισμό. Η πρώτη δουλειά ήταν να βρω ξενοδοχείο. Άφησα τη βαλίτσα μου και βγήκα να βρω το δρόμο και τον αριθμό του σπιτιού που ήθελα. Αφού τα βρήκα, βέβαιος, γύρισα στο ξενοδοχείο κατάκοπος. Στα Τίρανα καμιά κίνηση απολύτως, νέκρα μεγάλη και τρομαχτική ανησυχία υπήρχε παντού.

Την άλλη μέρα (αργά) ξαναπέρασα κι αφού δεν είδα κανέναν εκτύπησα την πόρτα και βημάτιζα για να μην δείξω στόχο.

Δειλά-δειλά άνοιξε η εξώπορτα και μια ηλικιωμένη γυναίκα βγήκε να δει. Κατάλαβα ότι ήταν η μητέρα τους. Της μίλησα αρβανίτικα και της είπα, ότι έχεις χαιρετισμούς από τον Κωστάκη. Έρχομαι απ' το Αργυρόκαστρο και δώσε αυτό το γράμμα στον Δημήτρη. Πρόσεχε μην το χάσεις και μην το ανοίξεις γιατί είναι σοβαρό. Θα περάσω πάλι το απόγευμα αργά. Πέρασα. Πράγματι, αυτή ήταν φρουρός πίσω απ' την πόρτα και περίμενε. Δέκα βήματα προτού πλησιάσω, η πόρτα άνοιξε λίγο και αμέσως μόλις εμπήκα ξανάκλεισε.

Ο Δημήτρης ήταν επάνω. Μόλις χαιρετηθήκαμε και η μητέρα του μας έφερε δύο βερμούτ, έκλεισε η πόρτα του δωματίου και αρχίσαμε την κουβέντα: Πώς γνωρίστηκα με τον Κωστάκη· τι κάνει ο κ. Σαχίνης και τι γίνεται στην οργάνωση του Ζέρβα. Πώς είναι ο ενθουσιασμός των μαχίμων μονάδων του Ζέρβα και τι ακριβώς θέλεις.

Του είπα ακριβώς ό,τι ζητούσαμε.

Μου είπε ότι αύριο θα συγκεντρώσει όλες αυτές τις πληροφορίες και το βράδυ αργά θα τις έχω, για να κανονίσω τα ταξίδι μου. Ήταν ο μόνος που μου είπε αδελφικά: